

Deltok Norge i krigen?

Et par innsendere spør i rubriken «Ordet fritt» hvilken betydning den nå publicerte kapitulasjonsoverenskomst av 10/6 1940, som har vakt atskillig oppsikt og røre har.

Svaret er følgende:

Overenskomstens betydning ligger deri at den beviser at «de samlede norske stridskrefter» etter den av hr. forsvarssjef og general Ruge mottatte ordre kapitulerte betingelsesløst denne dag.

Dermed forelå 1 — en — av betingelsene for at krigen mellom Norge og Tyskland var opphørt.

Men der kreves noe mer. Betingelse nr. 2 etter folkeretten er, at den overvunne stats territorium er effektivt okkupert.

At dette var tilfelle med Norges statsterritorium framgår imidlertid helt klart av kunngjøringen av 7/6 1940, hvor det uttales at landets styre forlater Norge for å spare «de deler av landet som ennå er frie» fra total ødeleggelse. Dvs. at disse områder overlates frivillig til okkupantens besittelse. Også betingelse nr. 2 forelå altså den 10/6 1940. Norges samlede krigsmakt hadde overgitt seg betingelsesløst og dets territorium var effektivt okkupert.

At slik okkupasjon pluss betingelsesløs overgivelse av det okkuperte lands stridsmakt, betyr erobring og medfører krigsopphør (utenfredsavtale) er en gammel og anerkjent lære i folkeretten og er nå til overflod stadfestet ved F.N.'s charter, som danner hjemmelen for Nürnbergdomstolens kompetense til å dømme bl. a. tyske statsborgere.

Folkerettslig forklares det slik: Ved de alliertes okkupasjon av hele Tyskland i forbindelse med den tyske krigsmakts betingelsesløse kapitulasjon ble suvereniteten over Tyskland overført til de allierte makter, som dermed fikk retten til å opprette en domstol med nevnte myndighet.

De fleste folkerettsforfattere (også norske) gjør en unntakelse fra regelen om krigsopphør, selv om det foreligger en fullstendig og effektiv okkupasjon av hele det fiendtlige land: Nemlig hvor det lykkes det okkuperte lands armé å unngå kapitu-

tulasjon ved å evakuere sitt land og rømme over til en alliert makts statsområde for derfra å fortsette kampen mot okkupanten.

Det er den regulære armé, the troops of the land (Oppenheim) det er tale om. At enkeltpersoner i større eller mindre antall rømmer over som frivillige krigsdeltakere har ingen som helst betydning.

Denne folkerettsregel får dog ingen betydning for vårt land.

Det er nemlig på det rene at landets styre på sin flukt til England ikke tok med seg tropper eller noen hæravdeling. Dessuten er det på det rene at Norge på den tid flukten foregikk ikke var alliert med England.

Erobring er folkerettslig anerkjent som krigsopphørsgrunn.

Den krever ingen fredsavtale, men blir fullt effektiv uten noen sådan.

Opphøret gjelder «krig» i folke-

rettslig betydning og omfatter også krigstilstanden, dvs. den faktiske og rettslige tilstand som krig i (i enkle- re) forstand medfører eller bevirker.

Når det ofte har vært anført at landets styre fortsatte krigen mot Tyskland i England så vil det av det ovenfor skrevne framgå at betingelsene herfor ikke var til stede. Folkerettslig anerkjennes ikke det flyktede styre til å opprettholde krigstilstand i sitt fedreland.

Folkerettsforfatteren Oppenheim skriver herom (i oversettelse): «At det fordrevne overhode for den overvunne stat protesterer og fastholder sine rettigheter har like så liten betydning, som mulige protester fra nøytrale staters side. Slike protester kan muligens få politisk betydning for framtiden. Rettslig sett er de betydningsløse».

Flere.

Adressavisen 23/3-47.